Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Autoritates Aristotelis, o[l]im recte philosophantium facile principis, insup[e]r platonis, Boetij Senece Apuleii Aphricani, Porphyrij, Auerroys Gilberti Porritani

Aristoteles

[Coloniae], 1504

VD16 A 4031

[Autoritates Aristotelis librorum priorum posteriorum topicorum de elenchis]

urn:nbn:de:bsz:31-299211

Visual Library

Quando ē qđ ex temporis adiacentia in re tpali derelinquitur. id ē
qñ eſt diſpoſitio derelicta in re tpali ex adiacẽtia tpis ad rem tem/
poralem ſm quā aliq̃d eſſe vel fuiſſe vel futurū eſſe dicitur.
Aia piūcta corpi ꝯplexionē corpis imitat̃. q2 corpꝰ aggrauat aiaȝ
Qui frigide ꝛ ſicce ꝯplexionis ſunt. vt melancholici in autūno de/
mentiores ſunt ſeipſis. ſanguinei autē in vere
Ubi ē circūſcriptio corporis locati a loci circūſcriptione ꝓcedens.
Ubi ē diſpoſitio derelicta a re locata ex adiacẽtia loci ad rem loca/
tam ſm quam aliquid dicitur eſſe in loco
In loco dicitur quicquid a loco circūſcribitur.
Duo corpora non poſſunt eſſe ſimul in vno loco nec vnuȝ corpꝰ in (diuerſis locis.
Eadē vox peruenit ad aures multoruȝ. non eadē
in numero. ſed ſm ſimilitudinē ꝛ ſpeciem
Nec locus ē ſine corpore. nec corpus ſine loco.
Poſitio ē diſpoſitio derelicta ex ordinatione partium ſuarum re/
ſpectu loci ſm quam dicitur ſedere vel ſtare
Habitus ē corporū ꝛ eorum que circa corpus ſunt adiacentia. i. ha/
bitus ē diſpoſitio derelicta a re hñte ex adiacẽtia rei habite ad hñs
Impoſitio ſuplati eſt facta ī termino vltra quē trāſgredi ē impoſſi/ (bile
Poſſibili poſito in eſſe nullum ſeq̃tur impoſſibile
Si omnes puncti ꝯponerentur non facerent lineam

¶ Sequuntur autorita. primi libri Priorū Ariſto.

Et in libris ꝓrū tractatur de dicibili ꝯplexo ordinato ad om̄em
materiam indrñter. ſ. de generali mō faciēdi ſyllogiſmū Sȝ in libro
poſteriorū tractatur de dicibili ꝯplexo ꝯcto ad aliquā materiā de/
terminatā. ſ. de ſyllogiſmis demrātiuis. In topicis vero q̃ztum ad
materiam probabilē In elēcis aūt q̃ztū ad materiam ſophiſticam
quia de ſyllogiſmis ſophiſticis ꝛ apparentibus. ſed non exñtibus.
PRopoſitio eſt oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de
aliquo vel alicuius ab aliquo
Terminus eſt in quē reſoluitur propoſitio.
Syllogiſmus ē orō in qua q̇buſdā poſitis aliud q̇dez ab
his q̄ poſita ſunt ex neceſſitate accidit. eo ꝙ hec ſunt. i. premiſſe
Dici de omni eſt quando nihil eſt ſumere ſubiecti diſtributi maio/
ris quin de eo dicatur predicatum.
Dici de nullo per oppoſitum
Uniuerſalis negatiua ꝛ pticularis affirmatiua ſimplr̃ ꝯuertuntur.
Uniuerſalis affirmatiua ꝯuertitur in pticularē affirmatiuam.
Quando oppoſituȝ ꝯñtis repugnat añcedēti tūc ꝯñtia fuit bona
Maiori exñti de nccario ꝛ minori de ineſſe ꝯcluſio erit de nccario
Quicq̇d ſequitur ad añcedens ſequitur ad conſequens

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Autoꝛita. pꝛimi Poſterio:

Syllogiſmus eſt neceſſarius exponibilibus ⁊ expoſitis. vnde ſumitur. quicquid eſt verum de exponente. etiam eſt verum de expoſito. vnde exponentis ⁊ expoſiti eadem eſt veritas
Qñ vtraqꝫ premiſſarū eſt de nccārio. tunc ꝯcluſio erit de nccārio
Poſſibili poſito in eſſe nullum ſequitur impoſſibile.
Cōtingens dꝛ duobꝫ modis. vno mō qḋ fit frequenter. vt hoīez canеſcere in ſenectute. ⁊ tale dꝛ ꝯtingēs innatum. alio mō dꝛ ꝯtingēs qḋ q̄ntū eſt de ſe hꝫ ſe indifferēter ad eſſe ⁊ ad nō eē. vt me ambulare terremotū fieri. ⁊ tale dꝛ ꝯtingēs īfinitū. ⁊ ē q̄ exn̄te nō impoſſibili. ipſo tn̄ poſito in eē. nihil ꝓpter hoc erit īpoſſibile
Qñcūqꝫ ex oppoſito ꝯſequētis īfert oppoſitū añcedētis tūc ꝑma ꝯſequentia fuit bona
Omnis ſyllogiſmus habet fieri per tres terminos ⁊ duas propoſitōes ⁊ vnā ꝯcluſionem
Exēpla ponim⁹ nō vt ita ſint. ſꝫ vt ſentiāt addiſcētes q̄ addiſcūt Et dt Cōmtēatoꝛ ſuꝑ terciū de aīa q̄ phus parū curauit de exēplis ỹ vane eſſent an falſa. ſed maxime de rebus
Non idem ſignificat eſſe nō album. ⁊ non eſſe album

Sequuntur autoꝛita. ſcdi libri pꝛioꝛum Ariſtote.

Ex falſo bene ſeq̄tur verū. occaſionaliter. licet nūq̄ꝫ formaliter ſꝫ ex verū nūq̄ꝫ ſeq̄tur falſuꝫ. ſꝫ ſꝑ verū. Vñ Ex falſo verū. ex vero nil niſi verū.
Petere qḋ eſt in ꝑncipio ē qñ demōſtraꝶ ꝓpoſituꝫ qḋ fit q̄ttuoꝛ modis. Primo mō qñ demōſtraꝶ oīno ꝓpoſitū Scdo qñ demōſtraꝶ ꝑ ignotioꝛa Tercio qñ demōſtraꝶ ꝑ ea q̄ aliq̄liter ſunt ignota. Quarto qñ pꝛius demōſtratur ꝑ poſterius
Si ꝯcluſio eſt falſa opꝫtet aliquam premiſſarum eſſe falſam.
Quando extrema ꝯuertuntur neceſſe eſt medium cōuerti.
Magis eligendū eſt velle bñ agere q̄ꝫ agere. vñ mag̃ elegēda ē volūtas ſine actōe q̄ꝫ actio bona ſine volūtate. qḋ eſt catholicū dictum
Inſtantia eſt ꝓpoſitio propoſitioni contraria.
Enthimema ꝯſtat ex icotibꝫ ⁊ ſignis. vñ icos ē ꝓbabilis ꝓpoſitio
Probabile eſt qḋ ſcitur eē verū vt in pluribꝫ. vñ icos ē pꝛopō que ſcitur eē vera vt in pluribꝫ. vt odire odientes. ⁊ amare amantes.
Signū eſt propoſitio demonſtratiua ⁊ neceſſaria ⁊ pꝛobabilis.
Per ſigna coꝛporis nobis nota ſyllogiſamus. ſcilicet diſpoſitiōes coꝛpoꝛis nobis ignotas.

¶ Autoꝛita. ſuꝑ ꝑmū li. poſterioꝛū Ariſto. q̄ merito aure⁹ dici pōt

Omnis doctrina ⁊ om̄is diſciplina ex p̄exn̄ti fit cognitione Et h̄ dꝛ ꝯtra platonē q̄ oēs ſcias voluit eē ꝯcreatas ſꝫ ꝑ imerſionē aīe in coꝛꝑe eſſe offuſcatas. ſed ꝑ ſtudium paulatim reminiſci. que om̄ia heretica ſunt
Tam ſyllogiſmus q̄ꝫ inductio per ꝑus nota faciūt doctrinā habere

Exemplum vere eſt inductio. enthimema vero q̇dā ſyllogiſmus
Duo neceſſaria eſt precognoſcere .ſcꝫ quia eſt ⁊ quid eſt
De dignitate optet p̄cognoſce e. qꝛ vera eſt. de paſſione vero q̇d eſt
et de ſubiecto vtrumqꝫ Unde hic habemus ꝙ due ſunt p̄cognitio-
nes ⁊ tria precognita. que ſunt ſubiectum paſſio ⁊ dignitas. Unde
iterū habemus. ꝙ in qualibet ſcientia oportet p̄ſupponere ſubiectū
eſſe. ⁊ quid ſ͛cet ipſum. paſſionē nō oportet p̄ſupponere eſſe. ſꝫ tm̄
quid ſignificet ⁊ iſtud intelligitur an̄ actualem demōſtrationē. licꝫ
in ſcienciarum traditione ſubiectū poteſt inquiri. vt de ſyllogiſmo
Quod addiſcit aliquis hoc ſit (conſtat ſophiſtico in Elenchis
quodāmodo ⁊ neſcit quodāmodo. neſcit ipſum in propria forma
ſit tamen ipſum in potentia . qꝛ principia ei cōgenita ſunt
Scire opinamur vnumquod qꝫ ſimpliciter. et non ſophiſtico mo-
do. quod eſt ſm accidens (contingit hoc aliter ſe habere
Scire eſt cām rei ꝯgnoſcere ꝓpter quā res eſt. ⁊ qm̄ illius ē cā. ⁊ nō
Cuius ſimpliciter eſt ſcientia hoc īpoſſibile eſt aliter ſe habere.
Scire eſt ꝑ demonſtrationem intelligere
Demōſtratio ē ſyllogiſmꝰ faciēs ſcire ſm quē in hn̄do ipm ſcimus.
Neceſſe eſt demōſtratiuā ſcientiā ex primis veris īmediatis priori-
bus notioribus cauſiſqꝫ concluſionis procedere.
Qd̓ nō eſt nō ꝯtigit ſcire. ex q̇ habemꝰ ꝙ de nō ente nō eſt ſcientia.
Scientia eſt illorū quorū eſt demonſtratio
Dupliciter aliqua ſunt priora ⁊ notiora. ſcꝫ prius ⁊ notius natura
et prius ⁊ notius quo ad nos
Priora ⁊ notiora quo ad nos ſunt illa q̄ ꝓxima ſunt ſenſui. ſed pri
ora ſimplr̄ ⁊ ſm naturam ſunt illa q̄ remotiora ſunt a ſenſu
Remotiora ꝟo a ſenſu ſunt maxīe vl̄ia. ꝓxima āt ſenſui ſunt maxī-
Idem dico primum ⁊ principium. (me particularia.
Principium demōſtratōis eſt propoſitio īmediata
Propoſitio aūt īmediata eſt qua non altera prior.
Propoſitio eſt altera ps enunciatōis vnum de vno enuncians
Dialectica ꝓpō eſt accipiēs quālibet ptē ꝯdictōis. qꝛ vtraqꝫ ꝓba-
Demōſtratiua āt eſt alterā determinās. i. verā (bilis eſt
Contradictio eſt oppoſitio cuiꝰ ſm ſe non eſt dare medium
Pars ꝯtradictionis q̄ ſignificat aliq̇d de aliquo eſt affirmatio. que
autem ſignificat aliquid ab aliquo eſt negatio.
Diffinitio eſt poſitio quedam non aūt ſuppoſitio
Suppoſitio dicit aliquid eſſe vel non eſſe
Non eſt idem quod quid eſt vnitas ⁊ eſſe vnitatem.
Nō ſolū neceē eſt p̄cognoſcere ꝑma ꝑncipia aut oīa aut q̄dā. ſed ⁊
magis Semp cām ꝓpter qd̓ vnūquodqꝫ tale ⁊ illud magis. ⁊ h̄ vit-

tualiter vt ꝓpter qđ amamus rẽ. illud eſt magis amicũ. ⁊ om̃ia po/
ſteriora credim⁹ ⁊ ſcimus ꝑ prima. ergo illa magis ſcimus
Neceſſe eſt magis credere premiſſis ꝙ̃ ꝯcluſioni
Principijs nihil notius eſt in veritate ⁊ oppoſitis eorum nihil eſt
notius in falſitate.
Principia cognoſcimus inq̃ꝫtũ terminos cognoſcimus
Non contingit aliquid circulariter demõſtrare niſi in terminis cõ/
uertibilibus ⁊ proprijs.
Impoſſibile eſt eadem eſſe priora ⁊ notiora niſi altero modo.
Ad minus ex duabus propõnibus contingit ſyllogiſare
Una ꝓpõe poſita nihil ſequit̃ ſyllogiſtice. q̃ꝛ ex vno nihil ſequitur.
Demõſtratio eſt ſyllogiſmus ex neceſſarijs
Per ſe ꝑmo ſunt quecũqꝫ in ratione dicendi ꝙ q̇d eſt inſunt. vt triã
gulo in eſt linea ⁊ pũctum linee. ſubſtantia em̃ horũ ex his eſt.
Per ſe ſcd̃o ſunt quecunqꝫ inſunt ipſis que in ratione inſunt. vt ꝓ
pria paſſio per ſe eſt in ſubiecto
Item ꝑ ſe ſunt q̃ non dicuntur de q̃dã alio ſubiecto vt ſubſtantia.
Itẽ ꝑ ſe ſunt ꝓpter qđ ineſt alicui aliq̇d tãqꝫ ꝑ cãm Hic habem⁹ ꝙ
q̃ttuor ſunt modi dicendi ꝑ ſe. q̃rũ ꝑmus ⁊ ſcd̃s tm̃ ingrediunt̃ de/
Item per ſe preſupponit de omni (mõſtratõem
Uniuerſale dico quod cum de omni ſit. ⁊ ꝑ ſe eſt. ⁊ ſm̃ ꝙ ipſuꝫ ẽ idẽ
vt punctum per ſe ineſt linee ⁊ ſm̃ quod ipſum.
Ex veris eſt demonſtratiue ſyllogiſare.
Ex nõ neceſſarijs ꝯtigit neceſſariũ ſyllogiſare. ſicut verũ ex nõ verꝫ.
ſz ex nõ nec̃arijs nõ ꝯtingit demõſtrare. q̃ꝛ mediũ erit ex neceſſitate.
Demonſtratio eſt eorũ q̃ ſunt per ſe ⁊ non eorũ que ſunt ꝑ accidẽs.
Accidens ꝯtingit non eſſe Propter q̇d ſcire eſt cauſam ſcire.
Non ꝯtingit ex alio genere deſcendentem demonſtrare vt geome/
tricum in arithmetica.
Tria ſunt nec̃aria in demõſtratõe q̃rũ vnũ eſt qđ demõſtratur. ſcꝫ
ꝯcluſio. h̃ aũt ẽ qđ ĩeſt alicui grã ꝑ ſe. aliđ ãt ẽ dignitas. dignitates
ſunt ex q̇bꝫ fit demonſtratio. terciũ eſt ſubiectũ ⁊ eius paſſiones.
Neceſſe ẽ mediũ ⁊ vltimum in demrãtione eſſe ex eodẽ genere
Nec ſcientia nec demõſtratio eſt corruptibiliũ ſed perpetuorũ
Definitio eſt ꝑncipiũ demõſtratiõis vel ꝯcl̃o vel tota demrãtio po
Difficile eſt noſcere ſi aliquis ſciuit vel non (ſitione differẽs
Difficile eſt enĩ noſcere ſi ex vniuſcuiuſqꝫ principijs ſcimus aut nõ
quod vere ſcimus
Si ex principijs et ex veris habeamus ſyllogiſmum opinamur ſci/
re. ſed hoc non eſt ſufficiens. ſed etiam oportet ſcire ex quibus ſcit̃.
vt ſunt propria principia.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Non eſt neceſſe eſſe ſpecies id eſt ideas aut vnū aliquid extra mul
ta quia vniuerſalia ſunt in indiuiduis.
Oīes ſciētie comunicāt ſm comunia ꝑncipia ex quibꝫ demōſtrāt.
Unaqueqꝫ ſcientia habet interrogationes ⁊ diſputationes ꝓꝑas.
Demonſtratōes nō augent ꝑ media. ſed in poſt aſſumpto ⁊ in latꝰ
Demōſtratio ꝯtigit dupl'r. vel qꝛ ꝓcedit ꝑ effectū vel cām remotā.
Duplex eſt ſcire. ſcꝫ quia eſt ⁊ ſcire propter quid eſt
In ſcientijs diuerſis ſepe vna ſcientia d't ꝓpter quid. alia qꝛ. vt me/
dicina dicit ꝙ vulnera circularia tardius ſanantur q̄ꝫ oblonga. ſed
propter quid. illud dicit geometria. ſ. ꝙ ꝑtes magis diſtant.
Scientes vniuerſale ſepe neſciunt ꝑticulare.
Figurarum maxime faciens ſcire eſt prima figura
Coordinationes predicamentorū nō coicantur vnde qd̄ eſt in vna
coordinatione. nō eſt in alia. vnde habemus ꝙ eſſentie predicamen
torum ſunt impermixte. licet eſſe eorū poterit ꝑmiſceri.
Ignorantia eſt duplex. ſcꝫ ſm negationem ⁊ diſpoſitionem.
Si aliq̇s ſenſus defecerit neceſſe eſt ſcientiam illius ſenſus deficere
Aliud addiſcimus ꝑ demonſtrationem. aliud ꝑ inductionē.
Singularium eſt ſenſus
Omnis ſyllogiſmus fit ſemper per tres terminos ⁊ duas ꝓpōnes
Non contingit ire in infinitum in predicamentis nec aſcendendo
nec deſcendendo. ſed vtrobiqꝫ eſt ſtatus
Que ē ꝯparatio ꝑ̇ncipij ad ꝑ̇ncipiū. eadē eſt ꝑ̇ncipati ad ꝑ̇ncipatū
Impoſſibile eſt infinita pertranſire
Gaudeant genera ⁊ ſpecies q̄m ſi ſunt. monſtra ſunt. ⁊ ſi non ſunt.
nihil ad rationē vel demōſtratōeꝫ ꝓſunt. demōſtratratōes ei huiuſ
modi nō ſunt. h̄ d't ideo. qꝛ Plato ī phedrone vbi etiā īducit So/
cratē ad ſue opinionis ꝯfirmatōeꝫ poſuit vl'ia extra ſingularia ꝑ ſe
ſubſiſtere in natura. ⁊ eſſe ſufficiētia ad generationē ⁊ corruptōeꝫ. ⁊c
Unde multi decipiebant Auguſtinꝰ tn̄ qꝛ platonicus fuit tētauit
in libro de Ciuitate dei Platonē excuſare. ſꝫ Egidius Romanꝰ d't
excuſatōem ab Auguſtino poſitam magis ex affectu ꝓcedere q̄ꝫ ve
ritati ꝯſonare Cui aſſentiūt Boetiꝰ Albertus Thomas Bonauē
tura ⁊ Scotꝰ Theologie lumina eundē errorē Platoni īponētes
Qualitatis non eſt qualitas Unum predicatur de vno
Demonſtratio vniuerſalis particulari eſt potior.
Affirmatiua potior eſt negatiua. quia prior.
Demōſtratio oſtenſiua potior eſt ducente ad īpoſſibile
Potior eſt demōſtratio que eſt de eſſe q̄ꝫ que nō eſt de eſſe.
Uniuerſale nō eſt minꝰ ens q̄ꝫ ꝑticulare ſꝫ maiꝰ. qꝛ ip̄ꝫ ē incorrupti
bile. ꝑticulare ṽo corruptibile. ex q̄ ⁊ multꝫ dictis alijs in iſto libro

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

et dicēdis habemus ꝙ vlia ſunt ſempiterna ⁊ ſpēs rerū ſunt eterne.
Uniuerſalis magis eſt cauſa ꝙ̄ particularis.
Cui per ſe ineſt aliquid. hoc idem eſt cauſa ſuiipſius
Cognoſcens vniuerſale cognoſcit ⁊ ꝑticulare ⁊ non econuerſo.
Uniuerſale eſt intelligibile. particulare vero ſenſu percipitur.
Prius eſt eſſe ꝙ̄ non eſſe
Certior eſt ſcientia que eſt ipſius ꝓpter q̇d ꝙ̄ que alterius
Item certior eſt q̄ non eſt de ſubiecto cōtracto ad materiā ꝙ̄ q̄ eſt.
Unitas non eſt ſubſtātia ſine poſitōe. ſed (de ſubiecto cōtracto.
punctus eſt ſubſtantia poſitionem habens.
Singulare eſt h̄ ⁊ nūc. ſed vl'e eſt vbiq̃ ⁊ ſemper. ⁊ hoc ꝓuatiue
Senſus eſt ſingularium ſcientia vero vniuerſalium
Impoſſibile eſt omnium eſſe eadem principia
Uniuerſale ex ſingularibus pluribus eſt manifeſtum
Quecūq̃ ſunt eadem vni tercio. ſcꝫ ſingulari ſunt eadē inter ſe
Scientia eſt verorū neceſſariorū non ꝯtingentium aliter ſe habere
Non contingit idem ſcire ⁊ opinari ſimul.
Solertia ē ſubtilitas q̄dā ⁊ prōptitudo īueniēdi mediū in non ꝑſ- (pecto tp̄e.

¶ Sequūtur autori. ij. libri poſteriorū Ariſto.

Q Ueſtiones ſunt equales numero his que vere ſcimus
Queſtiones ſunt quattuor. ſ. q̇d eſt. ꝓpter q̇d. ſi eſt. ⁊ q̄r eſt et
iſte reducuntur ad queſtionem medij. q̄r omnis queſtio eſt queſtio (medij
Unius inq̄ꝫtum vnius vna eſt ſcientia
Definitio eſt cognitio ſubſtantie ⁊ ipſius quod quid eſt
Impoſſibile eſt quod quid eſt ſcire ⁊ ignorare ſi eſt.
Ipſius quod quid eſt non eſt demonſtratio
Per om̄e genꝰ cauſe contingit demonſtrare
Scire opinamur cum cauſas rei cognoſcimus
Quattuor ſunt cauſe ¶ Cauſa ⁊ mediū ſunt idem.
Unū ⁊ idem non ꝯtingit eſſe ꝓpter q̇d. ⁊ q̇d eſt. vt ſi q̄ratur. q̇d eſt
tonitruus. ⁊ dicitur ꝙ eſt extictio ignis in nube. et ſi querat̄ ꝓpter
quid tonat. dicitur quia in nube ignis extinguitur
Ambulatio poſt cenam eſt cauſa ſanitatꝭ ꝓpter hoc. q̄r facit nō emi-
nere cibos in ore ſtomachi. ſed deſcendere.
Interpoſitio terre inter ſolem ⁊ lunam eſt cauſa eclypſis.
Mediū in demōſtratōe eſt rō ꝑmi et vltimi termini. i. maiorꝭ extre-
mitatꝭ que ſm̄ Albertū eſt ꝓprie paſſiōis definitio. ſm̄ Thomā ſb̄o (ſubiecti.
Cauſa et effectus debent eſſe proportionata. vnde eius
q̄d eſt in fieri debet eſſe cauſa in fieri. ⁊ eius quod eſt in facto eſſe de-
bet eſſe cauſa in facto eſſe et cetera.
Sicut ſe habet linea ad punctū ſic ſe habet illō q̄d fit ad factū eſſe

236

Auto.primi.libri topicorū

Quedam ſunt ſemper.quedam vt frequenter. vt non omnes maſ-
culi ſunt barbati in maxillis ſemper.ſed vt frequenter
Ex ſingularibus oportet vniuerſalia accipere
Equiuocationes magis latent in vlibus ꝙ̃ in inferioribus
Fluuius magis fluit in fine mēſis. quia finis menſis eſt humidior
Omnis arbor hñs lata folia fluit (qꝛ luna dñiuꝫ hꝫ ſup hūida.
Fluere eſt ſuccum denſatum habere.
Cauſa eſt prior eo cuius eſt cauſa.⁊ hoc ad minus ſm naturam.
Omne animal habens cornua caret dentibus in ſuperiori mandi-
bula quia materia dentium vertitur in cornua
Ex ſenſu in nobis fit memoria.ex multis memorijs expimentum
Uniuerſale quieſcens in anima eſt principium artis ⁊ ſcientie
Sentire eſt ſingularis.ſed ſenſus eſt vniuerſalis
Principiorum habitus non eſt ſcientia ſed intellectus.
Uniuerſale eſt vnū in multis ⁊ vnum preter multa
Principia non cognoſcimus per demonſtrationem ſed per indu-
ctionem vie ſenſus ⁊ memorie.

¶Autoritates ſuper libros topicorum Ariſto.

Topos em̄ grece locus dicitur vel idē eſt qꝺ totum. Locus em̄ in
dialectica ſiue logica que ſpecies eſt philoſophie duplex eſt.ſcꝫ intrī-
ſecus ⁊ extrinſecus ⁊c.⁊ de his tractatur in hoc libro Dialectica ꝟo
dicitur a dia ⁊ logos quaſi dual's ſermo.qꝛ diſputatio dialectica
fit inter duos.ſcꝫ opponentē ⁊ reſpōdentem Uel ſm Tortellium.
Dialectica dr̄ a greco ꝟbo Dialegomai.i. diſputare qꝛ eſt ars diſpu-
tatoria docēs diſcernere rerū cauſas.intellectū mētis acuens.vera
qꝫ a falſis diſtiguens Uel ſm alios dr̄ a greco noīe lexis qꝺ eſt di-
ctio latine.eo ꝙ in illa de dictis diſputetur.

¶Sequūtur autorita.primi libri topicorum

Unumquodqꝫ primorum principiorū eſt ſibypſi fides
Non em̄ oīe quod videtur probabile eſt probabile.
Dialectica eſt vtilis ad tria.ſcꝫ ad exercitatōem.ad obuiationem.⁊
ad ſm philoſophiam diſciplinas.
Dialectica inquiſitiua ad oīm methadorū principia viaꝫ habet
Rhetor nō ſp perſuadebit nec medicꝰ ſemp ſanabit ſed tūc ſuo ſatiſ
facit officio qn̄ nihil omittit de ꝯtingētibꝫ. ſic etiā eſt de dialectico
Definitio ē oratio indicās quid eſt eſſe rei.. (reſpectu artis ſue
Proprium eſt quod eſt inſeparabile
Nemo enim ꝓprium dicit qꝺ contingit alij ineſſe
Accidens eſt quod adeſt ⁊ abeſt.vt ſupra dictū eſt
Accidens facit vnū numero cū ſuo ſubiecto.vnde accidētia nume-
rantur numeratione ſubiectorum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Auto. libri ſecūdi topicorū.

Poſitio eſt opinio extranea alicuius notorum ſm phiam. quem/
admodū poſuit Eraclitus omnia moueri.
Syllogiſm⁹ eſt oratio in qua q̇buſdā poſitis aliquid accidit ex ne
ceſſitate preter ea que poſita ſunt.
Probabilia ſunt que videntur omnibus aut pluribus vel ſapienti
bus ꝛ his vel omnibus vl' pluribꝫ vel maxīe notis ꝛ ꝓbabilioribꝫ
Mundū eſſe eternū ē ꝓblema neutrū.i.hn̄s ratiōes ꝑ vtraqꝫ parte
Ex iſto apparet Ariſto. nō fuiſſe ꝑtinacē quando naturali ratione
concluderet mūdum eſſe perpetuū. vt quidam mentiuntur
Genus eſt quod predicatur de pluribus ſpeciebus
Accidens eſt quod neqꝫ eſt genus neqꝫ ſpecies neqꝫ proprium neqꝫ
differentia. ſed eſt aliquid rei.
Idem dicitur tripliciter. idē genere. idem numero. et idem ſpecie
Ōis aqua eſt eiuſde ſpēi cū omni aq̄. et ſolū differēs accn̄tali q̄litate
Inductio eſt proceſſus a particularibus ad vniuerſalia
Qui dubitat an oꝑtet deos.i. deū ꝛ diuinas ſbſtātias venerari ꝛ pa/
rētes honorare. nō indiget rōne ſꝫ pena. qꝛ id naturalis teſtat̄ ratio
Qui etiā dubitat vtꝝ nix ſit alba vel nō. nō indiget ratione ſꝫ ſenſu
Quot modis dr̄ vnū oppoſitorum tot modis dicitur ꝛ reliquum.
Delectatōi que ē circa ſpeculatiua. nulla triſticia eſt admixta.
In definitionibus ſepe latet equiuocatio
Diuerſorum generum ꝛ non ſubalternatim poſitorꝫ diuerſe ſunt
ſpecies ꝛ differentie

¶ Sequūtur autorita. ij. libri topicorum

NUllū genus denominatiue p̄dicat̄ de ſuis ſpēbꝫ ſꝫ vniuoce
In paucioribus.i. vniuerſalibus eſt via magis facilis.
Iniuſticiam facere nō ineſt deo. qꝛ iniuſticiā facere eſt idem qđ ſpō
te nocere. ſed ſponte nocere non eſt in deo
Inuidus eſt qui triſtatur de proſperitate bonorum
Reprehenſor eſt qui triſtatur de proſperitate malorum
Inuidia eſt triſticia in apparente proſperitate alicuius
Loquendū eſt vt plures. ſapiendū vero vt pauci. Ex quo habetur
ꝙ non eſt inſiſtendum extraneis et extortis expoſitionibus Etiam
colligitur ꝙ ariſtoteles in ſua philoſophia ferme per omnia habet
modum loquendi cum antiquis comunem vſqꝫ dū venerit ad eum
locum in quo neceſſariū eſt eos ab errore rationibus reuocare ꝛ de/
raci inſtituere determinatione Quod quidam non aduertētes īeptiſ
ſime putabant Ariſtotelem adinuicem pugnantia quandoqꝫ ſenti/
re ꝛ a ſeipſo diſſidere. quod q̄ꝫ ſtultum ſit Auerrois Albertus Tho/
mas ꝛ Schotus ſufficienter oſtenderunt
Animalia ſemper nutriuntur non tamen augentur

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Autorita.iij.libri topicorū

Scire non eſt ideꝫ qđ reminiſci.qꝛ ſcire ꝯtingit circa preſentia pre-
terita ⁊ futura.reminiſci aūt ſolum circa preterita.
Quecunqꝫ inſunt ſpeciei inſunt ⁊ generi
Homines vt in pluribus ſunt mali.in paucioribus auteꝫ boni.qꝛ
pauci verum bonum quod eſt ipſius voluntatis obiectum appre-
hendunt et ſequuntur.ſed fallaci ſenſualitate aberrant.
Omē analogū per ſe poſitū ſtat ꝓ ſuo ſignificato famoſiori
Motis nobis mouentur omnia que in nobis ſunt
Idem eſt ſuſceptibile contrariorum
Plura poſſunt vni eſſe contraria
Plura bene ꝯtingit ſcire ſed non ꝯtingit plura intelligere.
Quod iuſte fit eſt ſcientis.quod īiuſte eſt ignorantis
Quorū generationes ſunt bone.ipſa quoqꝫ bona.ſilr de malo.
Simpliciter dico quod nullo addito dico

¶ Sequuntur autorita.iiij.libri topicorū Ariſto.

Omnia bonum appetunt.
Quod per ſe eſt eligibile magis ē eligēdū q̄ꝫ qđ ꝓpter aliud
Quod plures ⁊ omnes eligunt magis eſt eligendum.
Quod difficilius magis eſt eligendum q̄ꝫ quod facilius
Iniuſtum non in genere.ſed iniuſticia in genere eſt.Ex quo habe-
tur ꝙ accidens in ꝯcreto non eſt in genere predicamenti.ꝑ ſe
Robur ꝯſiſtit in neruis ⁊ oſſibus ¶ Amicicia melior eſt diuitijs
Finis eſt magis eligendus his que ſunt ad finem.Cuius finis ē me-
lior.ipſum quoqꝫ melius eſt.
Nemo eligat iuuenes in duces.qm̄ non ꝯtingit eos eſſe prudētes.
Temperantia magis eſt eligenda in iuuenibus q̄ꝫ in ſenibus.quia
iuuenes plus concupiſcentijs moleſtantur.
Si omnes iuſti eſſent nihil vtilis eſſet fortitudo.ſed ſi om̄es eſſent
fortes adhuc vtilis eſſet iuſticia.ergo melior eſt iuſticia q̄ꝫ fortitudo
Illud quod aſſimilatur meliori melius eſt
Si optimū alicuius gn̄is ip̄m ſimplr melius eſt altero ⁊ ecōuerſo
vt ſi optimus hō melior eſt optimo equo ſimplr hō eſt melior eq̄.
Licet melius ſit philoſophari q̄ꝫ ditari.tamen indigentibus meli9
id eſt delectabilius eſt ditari q̄ꝫ philoſophari
Melius eſt bene viuere q̄ꝫ male viuere.
Studere negamus vt ingenioſi videamur
Illud eſt albius quod eſt nigro impermixtius.
Tale additum tali facit ipſum magis tale

¶ Sequūtur autori.iiij.libri topicorum

Impoſſibile ē eē alqđ gen9 ꝑticulare qđ nō participat naturā
aliquā ſuaꝝ ſpēꝝ.vn̄ nihil ē in gn̄e qđ nō ſit i aliq̄ ſuarū ſpērū.

Autorita.v.li. Topicorũ

Genus de pluribus predicatur q̄ʒ ſpecies
Omne genus plures habet ſpecies
Sicut propoſitum in propoſito.ita oppoſitum in oppoſito
Donum eſt datio irreddibilis
Nihil ꝓhibet animaʒ ſuĩpſius ſcientiam habere.et hoc in ratione obiecti.qꝛ al'ſ anima eſſet in anima quod eſt ĩpoſſibile.
Medium eſt in eodem genere cum extremis
Si aliquid oĩo ex ſpecie ꝑmutatũ eſt illud non ꝯtingit amplius idem ꝑmanere Ex quo habemus ꝙ deſtructa ſpecie impoſſibile eſt indiuiduum generis idem numero ꝑmanere
Pars nullo modo predicatur de toto.
Uinũ non eſt aqua in vite ꝓutrefacta qḋ tñ voluit Empedocles.
Nemo ḋr eſſe talis eo ꝙ poſſit eſſe talis vl' quia poſſit facere tale
Pñt eñ deꝰ.i.diuinus hõ ⁊ ſtudioſus.i.virtuoſus ꝓraue agere.ſʒ tñ nõ ſunt hmõi.Qꝫ pñt ꝑue agere ꝓbatur.qꝛ ſbna eſt ſuſceptibil' ꝯtrariorũ Et ꝑfectꝰ potuit trãſgredi ⁊ non eſt tranſgreſſus.
Quod fit non eſt Non entis non ſunt ſpecies neqʒ differentie.

Sequuntur auto.quinti libri topicorũ.Ariſto.

SI aliquid ḋr eſſe ꝓprium alterius ⁊ nõ ſepat ipm ab oĩbus alijs non bene aſſignatum eſt proprium
Gratia diſcendi proprium aſſignatur.vndeꝗ proprium debet ſemper aſſignari per notiora.
Sentire dicitur dupliciter.ſcʒ habere ſenſum ⁊ ſenſu vti
Conturbat audientem quod frequenter dicitur
Oppoſita ſunt ſimul natura.quia ſunt ſpecies eiuſdem generis
Oĩe ſenſibile extra ſenſum factum incertũ fit qꝛ dubiũ eſt vtrũ ita Ignotũ ẽ cũ occiderit ſol ſi adhuc (ſit vl' nõ ſit qñ recedit a ſenſu ferat ſup terrã.eo ꝙ nos tunc amiſimus ſenſum
Eiſdẽ inq̄ʒtum eadem eadem inſunt vel non inſunt
Et qui omnino inſtant omnino aduerſandum eſt.
Quod ꝑ ſup abundantiã dicitur vni ſoli cõuenit (nionẽ aliq̄rũ.
Tres ſunt ſpecies ignis.ſ.lux.flamma.⁊ carbo.⁊ h̄ eſt verũ ſm opi
Sicut ſimpl'r ad ſimpl'r.ita magꝭ ad magis.maximũ ad maximũ
Impoſſibile eſt idẽ eſſe proprium plurium (et ecõuerſo

Sequuntur autoritates vi.topicorũ Ariſto

GEnus maxie eorũ q̄ ſunt in definitione videt definiti ſubam
Facilius ẽ quodlibet feciſſe q̄ʒ bene feciſſe (ſignificar
Optet definientẽ planiſſima iterꝑtatõe vti.eo ꝙ cã ꝯgnoſcẽdi redditur definitio.vñ definitio nõ debet eẽ obſcura nec aliq̄d ſupflui
Ductio ⁊ ꝯmẽſuratio ſunt eq̄uoca.Ex q̄ habet coiter ꝙ (cõtinere oĩe nomẽ ꝟbale in tio ẽ eq̄uocũ eo ꝙ tria ſcat.ſ.agentis actionem

rei paſſe paſſionē. ⁊ ipam rem paſſam ſiue actū intermedium.
Equiuocorum non eſt definitio. vnde ſolius vniuoci eſt definitio.
Illud eſt ſuperfluum in definitione q̄ ablato qđ remanet ſatis ma/
Omne in cōſuetum eſt obſcurū (nifeſtat qđ definitur
Omnes tranſferentes ſe ſm aliquā ſimilitudinē ſe tranſferunt.
Imago eſt cuius generatio eſt per ſimilitudinem
Qui bene definit ꝯtraria conſignificat.
Flegma eſt humidū primum a cibo indigeſtum.
Definitio debet dari per priora ⁊ notiora. q: omnis doctrina ⁊ oīs
diſciplina ex prioribus ⁊ notioribus fit
Si vniuerſali dicto addatur et ꝑticulare ⁊ econtra eſt ſuperfluū
Unius ⁊ eiuſdē rei non poſſunt eſſe plures definitiones. ſ3 tm̄ vna
Om̄is bona definitio debet ꝯſtare ex genere ⁊ differētijs. quia iſta
ſunt priora ⁊ notiora q̄3 ſpecies que definitur.
Simpliciter notum eſt quod omnibus notum eſt.
Oppoſitoru3 eſt eadē diſciplina (eſt vnū ꝯgnoſci abſq3 reliq̄
In definitiōe vniꝰ correlatiui d3 poni relatiuū ⁊ cō q: ipoſſibile
Dies eſt latio ſolis ſup hemiſperiū noſtrum (q: in gn̄e ꝓpinq̄ fit
In definitiōe cuiuſlibet rei nō debet poni genꝰ ꝓpinquū ⁊ remotū
Grāmatica eſt ſcientia ſcribendi ⁊ recte intelligendi illud qđ ꝓfert.
Om̄is differentia ſpecifica cum genere facit ſpeciem
Genus per ſe non predicatur de differentia
In definitione ꝓprie paſſionis debet poni ſubiectū. quia cauſa.
Omnis definitio data ꝑ accidens eſt vituperanda.
Definitio data ꝑ ꝯiunctionem copulatiuā vl' diſiunctiua3 vitupe/
randa eſt. Et hoc niſi in ea innuatur quedam diuiſio
Finis in vnoq̄q3 ē optimū grā cuiꝰ ſunt alia Oēs honorē appetūt
Impoſſibile ē incorporeū corpi commiſceri. Ita ꝙ ex eis fiat mixtū
Non ſolum qui clam ſumit ſed etiam qui vult clam ſumere latro ē
Eiuſdem non ſunt plures definitiones.

¶ Autoritates. vij. topicorū Ariſto.

QUecūq3 ſunt eadē ſimpl'r eorū gn̄atōes ⁊ corruptōes ſt3 eedē
Oportet id quod maxime dr̄ ⁊ optimū vnū eſſe numero
Que vni et eidē nō ſunt eadem inter ſe non ſunt eadem
Facilius eſt deſtruere q̄3 ꝯſtruere ⁊ corrumpere q̄3 facere
Inter omnia p̄dicata difficilimū eſt cōſtruere definitione3.
Accidens vero conſtruere facillimum eſt.
Verisimile aūt eſt in multis magis fieri pctm̄ q̄3 in paucis.

¶ Autorita. octaui li. topicorum

UNa ſcientia vel diſciplina eſt melior altera vl' quia certior vl'
quia melior eſt. i. de meliori ſubiecto vt metaphyſica.

Auto. primi li. Elenchorũ

Dialectica eſt propoſitio ꝯtra quam in pluribus ſic ſe habentem non eſt dare inſtantiam quoniam non bene ſyllogiſat.
Maiori bono maius malum opponitur
Qui ex ꝓbabilioribus ꝗꝫ ſit ꝯcluſio ſillogiſare conatur palã eſt.
Syllogiſanti non eſt vtendũ ſyllogiſmo per impoſſibile
Cõceſſum eſt rñdenti non intelligenti dicere qm̃ minime intelligo.
Ille bene ſoluit rõnem q̇ eam interemit ⁊ ꝙ falſa ſit oſtendit
Nihil prohibet quedam falſa eſſe probabiliora quibuſdã veris
Prauus ſocius eſt qui impedit cõmune opus. et turbat ſocietatem amicicia ꝯpoſitam.
Qui litigatorie interrogat male diſputat
Nihil ꝓhibet orõez ꝑ ſe eẽ vituperabilẽ ⁊ ad ꝓblema ꝓbabilẽ ⁊ eꝯ.
Petm̃ eſt aliq̇d oñdi per longiora qd̃ ineſt ꝑ breuiora. vñ expreſſe elicitur ꝙ petm̃ eſt fieri ꝑ plura qd̃ põt fieri per pauciora eque bene
Hoc eſt habere ingenium bonũ ſm veritatem. poſſe eligere bonũ vł verum. ⁊ fugere malum vel falſum.
Qui bene nati ſunt bene viuere poſſunt. Unde ſolet alligare Gaudeant bene nati. Licet certius bene educati
Qui amãt bonũ ⁊ odiũt malũ de facili diſcernũt optimũ qd̃ ꝓfert

Sequuntur autorita. ꝓmi libri elenchorũ Ariſto

ELenchus ẽ ſyllogiſmus ꝯtradictiõis ab en. i. in ſiue ꝯtra et lexis. i. ſermo vel dictio Uide ſup̃ añ librũ ꝑorum.
Imperiti velut longe diſtantes ſpeculantur
Nõ ꝯtingit res ipſas nobiſcũ ferre ad diſputationem. ſꝫ in diſputationibus noĩbus pro rebus vtimur.
Noĩa ſunt finita. res vero ĩfinite. ꝙrencce ẽ vnũ nomẽ plã ſcare.
Qui ꝯtutũ vocabulorũ ſꝫ ignari de facili ꝑalogiſant. i. decipiunt
Quidam magis appetunt ſe videri eſſe ſapientes et non eſſe ꝗꝫ eſſe ⁊ non videri. vt Sophiſte
Sophiſtica eſt ſcientia apparens ⁊ nõ exiſtens
Sophiſta eſt copioſus ab apparenti ſcientia ⁊ nõ exiſtente.
Duo ſunt opera ſapientis ſophiſte quorũ primũ eſt. nõ mentiri de quibꝫ nouit. ⁊ alterũ poſſe mentientẽ oſtendere. i. conuincere. Sũt tamẽ ſex opa ſapientis ſimpliciter. que methaphyſica enumerat
Oportet addiſcentem credere. donec melius ſapiat
Elenchus eſt ꝯtradictio vnius ⁊ eiuſdẽ non noĩs ſolum. ſed rei et noĩs. non ſynonymi. ſed eiuſdẽ. ſm idẽ. ſimiliter. ⁊ in eodẽ tempore
Eadem eſt definitio vnius ſolius rei. ⁊ vnius ſimpliciter vt hominis ⁊ vnius hominis
Communia ⁊ generalia ſunt quibus
ſcitis. neſcit tamẽ ars ſꝫ ipſis ignoratis neceſſe eſt artem ignorari.
Omnes etiam idiote vſqꝫ ad quid arguunt. qꝛ ſine arte ꝑticipant.

illud de quo artificialiter eſt logica. vñ duplex eſt logica. ſ. artificial'
et naturalis. Ex logica naturali acq̄ſita ē artificialis ⁊ h̄ p̄ ſtudiū et
Omnes artes vtuntur q̄duſdam communibus (laborem.
Difficile eſt multa ↄſpicere. q: vni intentus. altero remittitur
Iniuriam pati melius eſt q̄ꝫ alteri nocere.
Homines turbati ⁊ irati min⁹ ↄſiderare poſſunt orationes
Appoſitis iuxta ſe ↄtrarijs ⁊ maiora ⁊ minora vidētur. Ex quo ha
bemus ꝙ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt.
¶ Verſor ſup. iiij. metaph. Qui bene ſciūt terminorum ſignificatio
nes ſunt prope videre verum

¶ Autoritates ſecūdi libri elenchorū Ariſto.

QUod ſimus ſepe tranſpoſitum ignoraramus
Ad interrogatōes pl'es non eſt dāda vna reſponſio ſꝫ plures
Recta ſolutio vel fit p̄ diſtictōeꝫ multitudis vl' p̄ iterpoſitōeꝫ falſi
Omnium orationum q̄ ſunt ꝓpter idē eadem eſt ſolutio.
Hoc horū dr multipl'r. vel vt ē alicui⁹ poſſeſſio vel vt ē p̄s alicui⁹
Nihil dat qd̄ nō habet Boreas ledit pauperem (multitudis.
Nihil ꝓhibet eandē orationem plures habere fallendi occaſiones
Diuitie ſunt bone ſapienti. ſed inſipienti ⁊ nō recte vtēti nō ſūt bone
In non facere intelligit̄ facere. ⁊ vl'r in negatōe intelligit̄ affirmatio
Naſus curuus dicitur ſimus. ſed pes curuus dicitur rynchus
Principium eſt maximū ⁊ difficillimum ⁊ omniū ⁊ optimum
Difficillimū eſt principiū alicuius artis inuenire. ſed ipſo inuento
facile eſt ipſum addere ⁊ augere reliquum
Principium eſt minimū in q̄ꝫtitate. ptāte vero maximum
¶ Thomas Aq̄natis Ariſto. nuſq̄ꝫ errauit circa aliq̄d vere ſcibile
¶ Lactanti⁹ Si vita ē optāda ſapiēti ꝑfecto nullā aliā ob cāꝫ viue
re optaueri. q̄ꝫ vt aliq̄d efficiā qd̄ vita dignū ſit ⁊ vtilitatē legētib⁹
¶ Nota ꝟbū ſcti Iſidori hiſpalēſis epi libro ſcd̄o etymo (afferat.
logiarum ꝙ dialecticā. i. logicā ſiue ph̄iam rōnalē p̄mi ph̄i in ſuis
dictionib⁹. i. ſmonib⁹ habuerūt. nō tn̄ ad artis redigere peritiam
Poſt hos Ariſto. ad regulas huius doctrine argumenta ꝑduxit.
et dialecticā nūcupauit pro eo ꝙ in ea de dictis diſputatur

¶ Sequitur extemporalis Cōmendatio
ph̄ie Ariſto. cum eiuſdem vita et moribus

Ende hinter: Angeb. 7